Política | Aleix Sarri | Actualitzat el 24/08/2018 a les 21:00

# La creu de Pizarro

*«L'ocupació espanyola és molt més allargada del que la majoria de peruans sembla voler admetre. En aquest sentit però, els catalans no podem donar gaires lliçons»*

"El poble que no logra mantenir les manifestacions del seu subconscient en un estat folgat, lliberrim i normal, perd la seva personalitat d'una manera fatal i seguríssima" Josep Pla, 'Fer-se totes les il·lusions possibles'.

**Des que ha sortit a la llum que Josep Pla considerava Catalunya un país ocupat i dominat per Espanya**, no recordo haver vist cap unionista citar-lo com abans. En canvi, impulsat per Borrell i l'establishment mediàtic s'ha posat de moda el negacionisme sobre els crims de l'imperi castellano-espanyol. Potser sobta, però massa sovint oblidem que la diada nacional d'Espanya és el 12-O, el dia de la "descoberta" d'Amèrica i l'inici d'un genocidi que va posar fi la vida de milions de persones i va anorrear durant segles les cultures i llengües locals. Mai he escoltat un mandatari espanyol disculpant-se pel genocidi perpetrat contra els pobles americans.

**Precisament aquest estiu he passat uns dies al Perú**, i malgrat haver estat en altres antigues colònies espanyoles, he quedat força sorprès de fins a quin nivell la dominació era explícita i comprovable encara avui. Per a futurs visitants, només cal veure dues catedrals per entendre més coses de les que expliquen les guies.

**Primera parada a la catedral de Lima**, a la Plaza de Armas de la capital peruana. La cosa va ràpida, perquè només entrar-hi a mà dreta hi ha una capella dedicada a major glòria de Francisco Pizarro. Exacte, per a Francisco Pizarro el conqueridor de l'imperi Inca i màxim promotor de la colonització espanyola. La capella sencera és un panegíric gegant dedicat a l'home que va decapitar Atahualpa, i fins i tot hi ha un arbre genealògic que arriba fins als nostres dies (els seus darrers descendents sembla que viuen a Valladolid). Que la capella dedicada a Pizarro sigui l'única part de la catedral que es pot veure sense pagar, no és un fet innocu.

**La segona parada obligada és la catedral de Cuzco.** Aquí hi ha més contrastos, perquè malgrat que el deliri colonial hi ha diferents quadres amb simbologia de protesta per part dels pintors cusquenys. Particularment remarcable és un quadre del sant sopar en què Jesús i els deixebles mengen Cuy (un conillet d'índies que és el menjar típic local) i el paper de Judes el fa Pizarro. Tanmateix, a la part més antiga de la basílica el xoc es gira la truita, una estàtua de Santiago presideix l'entrada, però l'estàtua té una característica especial: en lloc de matar "moros" com pel que es veu és tradicional en aquesta classe de figures (o així ho va expressar la nostra guia), aquell Santiago matava inques. Inques! És a dir, al bell mig de la catedral construïda a la plaça principal de Cuzco, antiga capital inca hi ha una figura religiosa que destaca per matar gent local!

**Resulta inaudit, però la sorpresa no acaba aquí.** Si en una petita cripta es poden trobar les despulles de Garcilaso Inca de la Vega (noble inca-espanyol l'obra del qual va ser prohibida durant segles per la monarquia espanyola), a l'altar hi ha una verge i una creu. La verge és la virgen de la descensión, un cas únic al món segons la guia (normalment hi ha verges que commemoren la seva ascensió al cel) que recorda als fidels com la verge va baixar a la terra per donar suport a les tropes castellanes durant la conquesta de Cuzco. És a dir, que aquella frase de "Dios existe y es español" no era només una boutade, sinó també ideologia colonial. Espectacular. Amb tot el millor és la creu, que presideix la basílica, i segons sembla és la creu amb la qual Pizarro va fer batejar Atahualpa just abans d'estrangular-lo (si Atahualpa no acceptava el bateig, hagués mort cremat viu). Com si ara fessin jurar la Constitució als presos polítics catalans just abans de condemnar-los igualment a 15 anys de presó, vaja. La perversió és

total: la creu amb la qual van sotmetre l'últim gran mandatari de l'imperi Inca és exposada com un trofeu perquè les mateixes víctimes de la colonització l'adorin.

**Per acabar-ho de rematar, tant a Cuzco com a Lima, les sales amb els retrats dels bisbes deixen clar que tots - o quasi tots- eren d'ascendència hispànica o europea.** No deixa de ser sorprenent que els peruans, tan creients, acceptin sense queixar-se una situació tan degradant.

**Amb tot, no tot és submissió al poder (post-) colonial**, i a la mateixa plaça a Cuzco hi havia un petit monument de 1992 que ho deixava clar: "A los quinientos años gloria y honor a las víctimes anònimas de la invasión y a los heroes de la resistència andina. Y no podran matarnos".

**No ens podran matar.** És impressionant llegir tals paraules venint d'un poble que ha patit tant, encara que avui els reptes no siguin els mateixos. El supremacisme lingüístic del castellà -ells en diuen espanyol- és total, i pel que sembla el quítxua, l'aimara i les altres llengües del país sobreviuen bàsicament gràcies a la transmissió de pares a fills (just aquest any s'ha acceptat que es puguin estudiar a les escoles, però només com una llengua estrangera). Aquest voluntarisme fa que quan els pares senten vergonya de la seva identitat a causa de la propaganda neocolonial, els fills creixen lingüísticament desarrelats a la seva pròpia terra.

**D'alguna manera, el centralisme extra activista de la corona hispànica ha tingut un digne successor en el govern de Lima**, que amb el seu centralisme polític, econòmic i cultural, fa dècades que posa en risc l'equilibri de tot el país, erosionant les diferents identitats nacionals que en formen part i generant grans onades migratòries internes que deixen sense futur els indrets no turístics del país. Amb independència o sense, la tasca per descolonitzar el Perú encara no ha acabat ni de bon tros. L'ombra de la creu de Pizarro i l'ocupació espanyola és molt més allargada del que la majoria de peruans sembla voler admetre. En aquest sentit però, els catalans no podem donar gaires lliçons.